

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 8 marca 2011 r.

**Pan
Dariusz Krzyżański
Dyrektor Regionalnego Zarządu
Gospodarki Wodnej w Poznaniu**

LPO-4101-31-01/2010
P/10/180

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej w Poznaniu (dalej „RZGW”), kontrolę w zakresie realizacji ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu Odry w oparciu o „Program dla Odry – 2006”.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 22 lutego 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację zadań związanych z poprawą zabezpieczenia przeciwpowodziowego w dorzeczu Odry w oparciu o „Program dla Odry – 2006”, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. RZGW administruje zlewnię Warty (Region Wodny Warty), która obejmuje obszar na terenie ośmiu województw, 83 powiatów i 445 gmin (z których 317 w całości leży w granicach RZGW, a 128 częściowo). W granicach Regionu Wodnego Warty leży 90% województwa wielkopolskiego, 50% łódzkiego, 38% lubuskiego, po ok. 25% zachodniopomorskiego, kujawsko-pomorskiego i śląskiego oraz w niewielkiej części województwa: opolskie - 8,8% i pomorskie - 4,6%.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r., studium ochrony przeciwpowodziowej wykonano dla części dorzecza rzeki Warty. Studia opracowano dla głównych rzek Regionu Wodnego Warty: w 94% dla rzeki Warty (dla 756,6 km), w 54% dla rzeki Noteci (dla 213 km), w 25% dla rzeki Gwdy (dla 36 km) i w 100% dla rzeki Prosna (216,8 km).

RZGW nie posiadał odrębnego, wieloletniego planu (harmonogramu) realizacji inwestycji przeciwpowodziowych w ramach *Programu dla Odry – 2006*. W załączniku nr 3 do ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o ustanowieniu programu wieloletniego *Program dla*

¹Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701, ze zm.

Odry – 2006² wymieniono z nazwy jedno zadanie pod pozycją 9.4 *Budowa zbiornika Wielowieś-Klasztorna na rzece Proсна*. Pozostałe zadania dotyczące dorzecza rzeki Warty wymienione w załączniku nr 3 do tej ustawy były bardzo ogólne, i tak: zadania pod pozycją 9.5 oznaczały *Zbiorniki i poldery w dorzeczu Odry*, pod pozycją 13.1 oznaczały *Budowę regulacyjną na Odrze swobodnie płynącej i w dorzeczu Warty odcinek od Lubięża do ujścia Warty oraz rzeki dorzecza Warty*, zadania po pozycją 14 oznaczały *Naprawę i modernizację wałów w dorzeczu Odry wraz z Wartą*. W latach 2007-2010 RZGW wydatkował w sumie 6.976,84 tys. zł ze środków pochodzących z *Programu dla Odry – 2006*.

RZGW odpowiadał za stan techniczny 21,50 km obwałowań na rzece Warcie. Niedostateczny stan obwałowań dotyczył 13,72 km wałów, tj. 63,8%, zadowolający odpowiednio 0,41 km wałów, tj. 1,9%, a stan dobry - 7,37 km wałów, tj. 34,3%. Według oceny stanu bezpieczeństwa, długość wałów mogących zagrażać bezpieczeństwu wyniosła 13,72 km, tj. 63,8% obwałowań, za które odpowiadał RZGW, zaś stan 7,78 km, tj. 36,2% nie zagrażał bezpieczeństwu. W zarządzie RZGW nie było obwałowań w stanie zagrożenia bezpieczeństwa lub co do których brak było możliwości ustalenia ich stanu.

System Informacji Przestrzennej Dorzecza Odry (SIPDO) jest zintegrowanym narzędziem, z założenia służącym do koordynacji zadań realizowanych w ramach wieloletniego programu rządowego, obejmującego swym zakresem szereg działań gospodarczych i inwestycyjnych związanych z modernizacją Odrzańskiego Systemu Wodnego tj. *Programu dla Odry – 2006*. NIK zwraca uwagę na to, że RZGW nie wykorzystywał w ramach swojej działalności niniejszego systemu.

2. NIK pozytywnie ocenia: ● dokumentowanie przebiegu postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, ● ustanowienie zarządzeniem Dyrektora RZGW zasad postępowania o zamówienie publiczne poniżej 14.000 euro, ● wyodrębnienie w 2008 r. w planie kont wydatków na zadania z *Programu Odra – 2006*, ● dbałość o wały przeciwpowodziowe będące w zarządzie RZGW, ● wydatkowanie środków finansowych w sposób legalny i rzetelne dokonywanie rozliczeń wykonawców pod względem rzeczowym i finansowym, ● terminowe kończenie zadań, na które RZGW zawierał umowy na realizację robót ● prawidłowy nadzór pełniony przez inspektorów nadzoru nad realizowanymi zadaniami.

3. Ustalenia kontroli NIK wykazały jednak nw. nieprawidłowości i uchybienia:

3.1. W latach 2007-2010 RZGW w Poznaniu zaplanowało i wydatkowało środki w wysokości 4.233,33 tys. zł w ramach paragrafów wydatków bieżących tj. 4270 – *zakup usług remontowych*, oraz 4300 – *usługi pozostałe* na zadania dotyczące utrzymania wód i budowli. Przedsięwzięcia te odbiegały od założeń *Programu dla Odry – 2006* określonych w *ustawie o ustanowieniu wieloletniego Programu dla Odry – 2006* oraz w zasadach kwalifikowania zadań inwestycyjnych do finansowania z rezerwy celowej *Programu dla Odry – 2006* stanowiących, iż ze środków tego *Programu* nie mogą być dofinansowywane zadania z zakresu utrzymania wód i budowli. Jakkolwiek wydatki te zostały przyznane, a następnie zaakceptowane przez Pełnomocnika, to zdaniem NIK,

² Dz. U. z 2001 r., Nr 98, poz. 1067, ze zm.

składane przez RZGW w Poznaniu wnioski o dofinansowanie zadań w ramach *Programu* powinny dotyczyć zadań inwestycyjnych.

3.2. RZGW, jako inwestor nie wystąpił o pozwolenie do wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie w roku 2008 i 2010 r. prac konserwatorskich i remontowych na Jazie Rypinkowskim na rzece Prośnie w Kaliszu, który położony jest na terenie Parku Miejskiego w Kaliszu. Park ten podlega ochronie konserwatorskiej na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 14 grudnia 1964 r. wpisującej park do rejestru zabytków. Pozwolenie takie wymagane jest przepisem art. 36 ust. 1 *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*³.

Ponadto dla tego zadania RZGW nie wystąpił przed rozpoczęciem prac do właściwego organu o pozwolenie na budowę, stosownie do wymogu określonego w art. 29 ust. 2 pkt 1 *ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane*⁴ w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Z inicjatywy NIK kontrolę wykonanych prac na Jazie Rypinkowskim przeprowadzili w dniu 10 lutego 2011 r. inspektorzy ochrony zabytków, którzy nie stwierdzili nieprawidłowości przy wykonywaniu tych prac. Dla pozostałych robót realizowanych na obiektach wpisanych do rejestru zabytków, RZGW uzyskiwał stosowne pozwolenia.

3.3. RZGW do dnia zakończenia kontroli nie wyjaśnił spraw związanych z poniesionymi wydatkami na zadanie *Budowa zbiornika Wielowieś-Klasztorna*. RZGW poniósł łącznie wydatki w wysokości 3.051.859,92 zł na wykonanie projektów wykonawczych dla omawianego zadania, prac studialnych, przygotowanie zezwoleń oraz opracowań specjalistycznych (2.749.859,92 zł) i ich aktualizacji w 2007 r. (302.000 zł), które uległy dezaktualizacji.

Zbiornik Wielowieś-Klasztorna wymieniony w załączniku do ustawy *Programu dla Odry – 2006* pod pozycją nr 9.4 zaprojektowano w celu ochrony miasta Kalisza przed powodzią oraz zapewnienia na rzece Prośnie przepływu biologicznego w okresach występowania susz hydrologicznych. W ramach I etapu, w latach 2002-2004 RZGW wykonał dokumentację oraz wykupił nieruchomości (o łącznej powierzchni ok. 555 ha i 138 budynków) za łączną kwotę 33.863.306,28 zł. Na dokumentację, tj. m.in. projekty budowlane, projekty wykonawcze, raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, program osłony hydrologiczno-meteorologicznej, operat wodnoprawny (wykonano 26 dokumentacji oraz 12 opracowań) RZGW poniósł wydatki z rezerwy celowej w wysokości 2.749.859,92 zł, jednakże te już się zdezaktualizowały.

W dniu 1 grudnia 2005 r. RZGW zawiadomił Samorząd Województwa Wielkopolskiego o zrzeczeniu się funkcji inwestora zastępczego dla tego przedsięwzięcia i przekazał funkcję inwestora zastępczego na rzecz Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych, który w kolejnych latach kontynuował zakupy nieruchomości, finansowane z *Programu dla Odry – 2006* oraz ze środków samorządu województwa. Nieruchomości wykupione w latach 2002-2004 przeszły z mocy prawa w trwałe zarząd RZGW, a wykupione przez Samorząd Województwa (od 2005 r.) stanowią własność

³ Dz. U. Nr 162, poz. 1568, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2006 r., Nr 156, poz. 1118, ze zm.

Województwa Wielkopolskiego. W tej sytuacji wcześniej dokonane przez RZGW zakupy nieruchomości okazały się niecelowe. Jak wyjaśnił Pan Dyrektor, RZGW wystąpił do Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej o akceptację decyzji o pozbyciu się (poprzez wygaśnięcie trwałego zarządu) nieruchomości wykupionych w latach 2002-2004, zbędnych dla realizacji celów statutowych Regionalnego Zarządu”. Do dnia zakończenia kontroli nie zapadły wiążące decyzje w tej sprawie.

Z kolei, w momencie umieszczenia omawianego zadania na liście indykatywnej projektów podstawowych programu operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko* (w 2007 r.) RZGW wymieniony został na ww. liście jako beneficjent. Na aktualizację dokumentacji, niezbędnej do złożenia wniosku o dofinansowanie inwestycji ze środków Funduszu Spójności wydatkowano kwotę 302.000 zł ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej Narodowy Fundusz). Środki te pochodziły z pomocy technicznej – Memorandum Finansowe 2002/PL/16/P/PA/013 i były finansowane ze środków Narodowego Funduszu na podstawie umowy zawartej pomiędzy KZGW i Narodowym Funduszem. Tymczasem w dniu 1 lutego 2008 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego podało do publicznej wiadomości zweryfikowaną listę projektów indywidualnych w ramach ww. Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, na której nie znalazł się projekt *Budowa Zbiornika Wielowieś-Klasztorna*. W konsekwencji wykonana aktualizacja dokumentacji ponownie utraciła swoją ważność.

3.4. Dla zadań pn. *Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego poprzez modernizację wrót i wałów przeciwpowodziowych* (na kwotę 61.000 zł brutto) oraz *Zabudowa prawego brzegu rzeki Gwdy w m. Piła-Motylewo* (na kwotę 21.960 zł brutto) – realizowanych w 2010 r. nie zachowano zasad dokonywania zakupu dostaw, usług, i robót budowlanych o wartości netto nieprzekraczającej kwoty 14.000 euro, określonych zarządzeniem Nr 22/N/2009 Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia 22 maja 2009 r. w sprawie *zasad stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych w jednostkach organizacyjnych RZGW w Poznaniu - uaktualnienie*:

- W zapytaniu ofertowym z dnia 22 listopada 2010 r. na zadanie *Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego poprzez modernizację wrót i wałów przeciwpowodziowych* nie zamieszczono zapytań dotyczących terminu realizacji zamówienia, kryterium doboru ofert oraz wymagań, jakie powinni spełniać wykonawcy zamówienia, nie powołano w tym zarządzeniu zespołu do przygotowania zespołu ofertowego do dokonania oceny ofert i propozycji wyboru najkorzystniejszej oferty. Dopiero w dniu 24 listopada 2010 r. sporządzona została pisemna notatka służbowa w sprawie odstąpienia od zastosowania ww. zarządzenia na wykonanie dokumentacji projektowej. Ponadto do zawartej umowy na wykonanie dokumentacji projektowej nie dołączono oferty, która wpłynęła w postępowaniu przetargowym, lecz zmienioną ofertę ostateczną z dnia 26 listopada 2010 r., która wpłynęła po terminie składania ofert i różniła się od oferty przedstawionej w zapytaniu ofertowym.

- Dla zadania pn. *Zabudowa prawego brzegu rzeki Gwdy w m. Piła-Motylewo* – realizowanego w 2010 r. nie zachowano zasad polegających na zebraniu pisemnych ofert, tylko powierzono wykonanie tej usługi jednemu przedsiębiorstwu.

3.5. Coroczne wnioski i sprawozdania z realizacji *Programu dla Odry – 2006* były składane do KZGW, głównie w wersji elektronicznej. Dla potrzeb kontroli NIK, do czasu jej zakończenia pisemnej wersji części tych wniosków i planów nie udało się odnaleźć, co należy ocenić negatywnie z punktu widzenia kryterium rzetelności. Powodem braku tych dokumentów, według otrzymanych wyjaśnień, były zmiany personalne w wydziale RZGW odpowiedzialnym za przygotowanie wniosków i sprawozdań z realizacji *Programu dla Odry – 2006*.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1) stworzenie w uzgodnieniu z Pełnomocnikiem Rządu planu rzeczowo-finansowego oraz harmonogramu zadań przewidywanych do realizacji do 2016 r. w ramach *Programu dla Odry – 2006*,

2) zapewnienie sporządzania wniosków o dofinansowanie zadań inwestycyjnych w zgodności z obowiązującymi wytycznymi Pełnomocnika Rządu ds. *Programu dla Odry – 2006*,

3) pozyskiwanie wymaganych pozwoleń przy wykonywaniu robót budowlanych na obiektach wpisanych do rejestru zabytków, o których mowa w art. 29 ust. 2 *ustawy Prawo budowlane* oraz art. 36 *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*,

4) kontynuowanie działań w celu doprowadzenia do wygaśnięcia trwałego zarządu dotyczącego zbędnych w działalności statutowej RZGW w Poznaniu nieruchomości zakupionych w latach 2002-2004 dla realizacji Zbiornika Wielowieś-Klasztorna i dalszego postępowania z budową tego zbiornika,

5) zapewnienie przestrzegania uregulowań wewnętrznych w sprawach o udzielanie zamówień publicznych,

6) uporządkowanie dokumentacji planistycznej i sprawozdawczej z *Programu dla Odry – 2006*.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Dyrektora, w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu ich realizacji albo o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.